

Strategienota 2019-2023

Klaar voor de toekomst!

Waterschap Scheldestromen

Inhoud

Scheldestromen klaar voor de toekomst!	2
Visie op de ambtelijke organisatie	3
Programma Waterkeringen	4
Programma Watersystemen	7
Programma Afvalwaterketen	11
Programma Wegen	13
Programma Bestuur & Organisatie	17
Overkoepelende thema's	21
Financiële paragraaf	25
Risicoparagraaf	26

Leeswijzer

Het waterschapsprogramma 2019-2023 geeft de bestuurlijke kaders en ambities aan die de komende vier jaar leidend zijn voor de uitvoering van onze taken. In de strategienota wordt het waterschapsprogramma (weergegeven in blauwe tekst) op hoofdlijnen uitgewerkt in een strategie om de ambities te bereiken. Deze strategie wordt op een later moment weer verder uitgewerkt in beleidsplannen. We zijn een koersvaste, maar ook een lerende organisatie. Daarom houden we vier jaar vast aan de koers van het waterschapsprogramma, maar evalueren we de strategienota halverwege de bestuursperiode en stellen we deze zo nodig bij.

De strategienota begint met een algemene visie. Vervolgens wordt de strategie voor de vier primaire programma's beschreven, gevolgd door het programma Bestuur en Organisatie. Het laatste hoofdstuk bevat de strategie voor overkoepelende thema's, die betrekking hebben op alle programma's van het waterschap. Tot slot zijn in twee paragrafen financiële kaders en risico's vermeld die van toepassing zijn op de gehele strategienota.

Een deel van de ambities in de strategienota is meetbaar gemaakt in de vorm van prestatie-indicatoren. In de tabellen met prestatie-indicatoren zijn doelen vermeld voor 31 december van elk jaar. Indien van toepassing is het einddoel blauw gearceerd, de doelen voor de tussenliggende jaren zijn dan globaal ingevuld. Met drie tussentijdse monitors en het jaarverslag wordt de algemene vergadering in kennis gesteld over de voortgang.

Scheldestromen klaar voor de toekomst!

We beschermen ons beheergebied tegen wateroverlast, beheren het oppervlaktewater, zuiveren het afvalwater en beheren wegen en wegbeplanting. Hiermee dragen we actief bij aan de ruimtelijke invulling van het gebied, waardoor inwoners, bedrijven en andere gebruikers veilig en duurzaam kunnen wonen, werken en recreëren. Dit zijn de traditionele kerntaken van ons waterschap, waarbij de juiste keuzes gemaakt moeten worden voor de lange termijn.

Maar het klimaat, de maatschappij en de economie veranderen (snel). En die nieuwe ontwikkelingen (in de strategienota aangeduid als “overkoepelende thema’s”) vragen extra aandacht en werk van Scheldestromen in relatie tot onze kerntaken. Ook voor de langere termijn. Het worden “kerntaken +”. De zeespiegel stijgt en op basis van de nieuwste normeringen moeten de Zeeuwse dijken uiterlijk in 2050 aan de nieuwe vereisten zijn aangepast. En uiterlijk in 2027 moet ons gebied voldoen aan de normen voor wateroverlast en de Kaderrichtlijn Water. In 2025 wil Scheldestromen energieneutraal zijn en in 2030 streven we naar halvering van ons grondstoffengebruik en het terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater. In 2050 willen we 100% circulair zijn. Kortom, ons takenpakket breidt uit en moet op de (middel-)lange termijn aan bepaalde concrete doelstellingen voldoen. Doelstellingen die voor Scheldestromen “haalbaar en betaalbaar” moeten zijn. Een compleet overzicht hiervan, vindt u terug in deze strategienota.

Als waterschapsbestuur en -organisatie bereiden we ons uiteraard voor op deze nieuwe uitdagingen. Dat vereist allereerst een *zelfbewuste houding* van ons. We weten wat ons te doen staat, op de korte en lange termijn. Daar mag de omgeving (overheden, burgers en bedrijven) op vertrouwen. We werken resultaatgericht, volgens beschreven processen. Onze organisatie past hierbij innovatieve technieken en methoden toe. En de strategische keuzes zullen door onze algemene vergadering worden gemaakt. De voorbereiding hiervan ligt bij het dagelijks bestuur, waarvan elk lid behalve een kerntaak, ook een nieuw thema behartigt.

Behalve zelfbewust, zijn we ook *Zeeuws en zelfstandig*. Dat betekent dat we bij de uitvoering van onze taken soms solitair opereren, en ons (enkel) richten op onze “kerntaken +”. We zijn namelijk kritisch in waar we wel en niet van zijn. Uiteraard werken we hierbij ook samen met anderen. Samenwerking met andere partijen is belangrijk om de toekomstige opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzame energie, circulaire economie en de leefomgeving (inclusief biodiversiteit) te realiseren. Bij initiatieven van derden is het kostenveroorzakingsprincipe leidend. Dat is belangrijk om de waterschapslasten nu en in de toekomst betaalbaar te houden.

Ten slotte zijn we ook *zorgzaam*. De realisering van een project is niet afgerond bij de oplevering, maar vergt ook adequaat beheer en onderhoud (assetmanagement). Dat moeten we verder ontwikkelen.

Waterschap Scheldestromen past zich dus continu aan aan de gewijzigde omstandigheden, waarbij veiligheid en betaalbaarheid speerpunten zijn en blijven met oog voor de volgende generaties. De basis voor de toekomst van Scheldestromen wordt gelegd door de vaststelling van het waterschapsprogramma en de bijbehorende strategienota door de algemene vergadering. De (nieuwe) opgaven die hieruit voortvloeien, zien het dagelijks bestuur en haar organisatie als kansen en uitdagingen: Scheldestromen klaar voor de toekomst!

Namens het dagelijks bestuur,

dijkgraaf Toine Poppelaars

Visie op de ambtelijke organisatie

Waterschap Scheldestromen is een professionele en efficiënte organisatie die goed samenwerkt om de doelen van het waterschap te bereiken. We zijn betrouwbaar, proactief en dienstverlenend.

Waterschap Scheldestromen is een organisatie met zeer betrokken en gedreven medewerkers. Dat vinden we belangrijk en willen we graag zo houden. We zitten volop in het proces om te ontwikkelen van een activiteiten gedreven (doe-)organisatie naar een beheer- (en doe-)organisatie waarin procesmatig gewerkt wordt. In 2021 werken we op een procesgerichte wijze: Iedereen kent zijn/haar taken binnen het proces of de processen en voert deze uit. We weten van elkaar wat er verwacht wordt en de verantwoordelijkheid leggen we op de plaats waar deze thuishoort en deze dragen we vervolgens ook. We werken in een keten gebaseerd op plan-do-check-act, waarin leren en verbeteren belangrijk is. We spreken elkaar aan, zijn taakvolwassen, werken écht samen en hebben plezier in het werk.

In deze organisatieontwikkeling (2018-2021) staan vier verbeteringen centraal die bijdragen aan een gedegen uitvoering van de volledige strategienota:

1. Intern en extern samenwerken en integraal werken
2. Grip op het werk, uniformiteit en risicosturing
3. De inhoud voorop, want buiten gebeurt het
4. Leren en verbeteren

Om dit te bereiken werken we in vijf programma's en gaan we meer omgevingsgericht, risico gestuurd en procesgericht werken. We bepalen onze oplossingen op basis van een integrale afweging van de prestaties, risico's en kosten (assetmanagement). Daarbij gaan we uit van de totale kosten over de levensduur. Het onderhoud voeren we vervolgens risico gestuurd uit. Dit doen we op basis van een goed inzicht in de staat van onze dijken, wegen, zuiveringen, waterlopen, et cetera. Zo hebben we grip op ons werk! We zetten daarvoor ook een stap in het opstellen van het waterschapbeheerprogramma 2022 - 2027 waarin we integraal de strategie voor alle primaire taken een plaats geven. Dit stellen we in 2021 vast.

De organisatieontwikkeling kost in eerste instantie tijd. Dat geldt ook voor nieuwe opgaven die onderdeel zijn van ons werk, zoals klimaatadaptatie, duurzame energie en circulaire economie, leefomgeving, kennis en innovatie en sociaal economische ontwikkelingen. We maken keuzes om onze beperkte capaciteit goed in te zetten. De verwachting is dat we door de organisatieontwikkeling uiteindelijk 10% ruimte creëren bij medewerkers. Dit is van belang om met hetzelfde aantal medewerkers invulling te kunnen geven aan nieuwe opgaven die op ons afkomen.

Wies Vonck, secretaris-directeur

Programma Waterkeringen

Wij zorgen voor sterke dijken en duinen. Als beheerder van de meeste Zeeuwse waterkeringen, is veiligheid prioriteit nummer 1. We houden rekening met zeespiegelstijging op basis van reële klimaatscenario's zodat veilig wonen in Zeeland haalbaar en betaalbaar blijft.

Waterkeringen in cijfers	
Primaire waterkeringen	424 km
Regionale waterkeringen	560 km
Kunstwerken in primaire waterkeringen (o.a. keersluizen, gemalen)	65
Kunstwerken in regionale waterkeringen (o.a. coupures, gemalen)	298
Strandhoofden en dammen	233
Havendammen	9 km

Strategisch beleid	Actualisatie
Waterkeringenbeheerplan 2016-2020	2020
Waterschapsbeheerplan 2022-2027	2021

Waterveiligheid

Mensen en economische waarden zijn beschermd volgens de wettelijke normen. We beperken de risico's op een overstroming zoveel mogelijk. Nu en in de toekomst.

Waterveiligheid bestaat uit meerdere lagen. De eerste laag is het voorkomen van een overstroming met sterke primaire waterkeringen. De tweede laag is ruimtelijke inrichting om de gevolgen van een overstroming te beperken, onder andere met regionale waterkeringen. De derde laag is crisisbeheersing, met één goede crisisorganisatie voor al onze taken (zie pagina 23).

Primaire keringen op orde brengen

- Voor het waterschap is en blijft de waterveiligheid prioriteit nummer 1.
- Eind 2022 zijn alle primaire waterkeringen voorzien van een veiligheidsoordeel op basis van de nieuwe wettelijke veiligheidsnorm.
- We zorgen ervoor dat in 2050 alle primaire waterkeringen en kunstwerken aan de wettelijke norm voldoen.
- We hebben er aandacht voor dat de toekomstige waterveiligheidsopgave betaalbaar blijft voor de Zeeuw. Het nationale belang van waterveiligheid vraagt om een eerlijke verdeling van de kosten over de inwoners van Nederland.
- We zetten de strategische samenwerking in de Projectorganisatie Waterveiligheid (POW) voort en werken aan het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) samen met andere waterschappen en Rijkswaterstaat.

De Waterwet vormt de basis voor normen die aan waterkeringen worden gesteld. Voor de primaire waterkeringen blijken de normen voor de overstromingskans uit de wet zelf. Die zijn er op gebaseerd dat de kans op het overlijden van een individu als gevolg van een overstroming niet groter mag zijn dan gemiddeld eens per 100.000 jaar. Er is extra bescherming vereist op plaatsen met kans op grote aantallen slachtoffers, grote economische schade of ernstige schade door uitval van vitale en kwetsbare infrastructuur met nationaal belang (bijvoorbeeld bij de Kerncentrale Borssele). Onze ambitie is gelijk aan de wettelijke eisen: In 2050 moeten alle primaire waterkeringen aan de wettelijke normen voldoen. Om dit te halen moeten eind 2022 alle primaire waterkeringen, inclusief de kunstwerken, beoordeeld zijn op basis van het wettelijke beoordelings-instrumentarium. Voorzien is in het aantrekken van extra personele capaciteit om de wettelijke beoordeling kwalitatief goed en eind 2022 af te kunnen ronden (zie financiële paragraaf). In 2023 start een landelijke nieuwe beoordelingsronde.

We hebben er aandacht voor dat de toekomstige waterveiligheidsopgave betaalbaar blijft voor de Zeeuwse burger. Naast een landelijke solidariteitsbijdrage, draagt Scheldestromen zelf 10% van de kosten van versterkingsprojecten bij. We starten tijdig landelijk overleg op als er signalen zijn dat de toekomstige kosten van de waterveiligheidsopgave leiden tot een onevenredige lastenverzwaring voor de Zeeuw. We doen actief mee aan de evaluatie rondom het Hoogwater

Beschermingsprogramma (HWBP). Bij de uitvoering van kust- en dijkversterking onderzoeken we verschillende scenario's om de meest haalbare en betaalbare oplossing te bepalen.

Voor het op orde brengen van de primaire waterkeringen blijven we met Rijkswaterstaat Zee en Delta samenwerken in de Projectorganisatie Waterveiligheid (POW). Doelen van deze samenwerking zijn een efficiënte uitvoering, kennisbehoud en kennisontwikkeling. We zetten ook ons actieve partnerschap in de alliantie van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) voort, waarmee we een bijdrage leveren aan het landelijke beleid. Binnen het HWBP starten we deze bestuursperiode met de uitvoering van de dijkversterking Hansweert en de voorbereiding van andere HWBP-projecten.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
424 km primaire waterkeringen, inclusief kunstwerken, is beoordeeld o.b.v. de wettelijke veiligheidsnormering (%)	3%	5%-10%	30%-35%	60%-65%	100%	-

Primaire keringen in stand houden

- We voldoen aan het wettelijk kader zorgplicht en daarmee zijn we aantoonbaar continu in control op onze kerntaak waterveiligheid.

Het waterschap is verplicht alle primaire waterkeringen in goede staat van onderhoud te brengen en te houden. Het Rijk, als toezichthouder, verplicht het waterschap tevens om hier aantoonbaar aan te voldoen. De eisen die hier aan worden gesteld komen tot uiting in de Zorgplicht op de primaire waterkeringen. Dit gaat over de eisen voor de organisatie en uitvoering van instandhouding, beheer en onderhoud (assetmanagement). Onze ambitie is om eind 2021 te voldoen aan het wettelijk kader Zorgplicht. Daarmee zijn we aantoonbaar continu in control op onze kerntaak waterveiligheid.

De komende jaren voeren we het verbeterplan uit dat is opgesteld naar aanleiding van de audit die de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) in 2018 heeft uitgevoerd. De implementatie en uitvoering van de zorgplicht vragen extra inzet en andere competenties, we brengen de personeelsformatie daarvoor op orde. Voorzien is in het aantrekken van extra personele capaciteit om uitvoering te geven aan de zorgplichtactiviteiten (zie financiële paragraaf). De krapte op de Zeeuwse arbeidsmarkt is hiervoor wel een risico.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
De organisatie voldoet aan de <u>inrichtingseisen</u> van de Zorgplicht op de primaire waterkeringen (%)	*	40%-50%	70%-80%	100%	100%	100%
De organisatie voldoet aan de <u>uitvoeringseisen</u> van de Zorgplicht op de primaire waterkeringen (%)	*	20%-30%	60%-70%	100%	100%	100%

*2018 kan niet meer worden bepaald

Regionale waterkeringen en noodvoorzieningen op orde brengen/houden

- We leveren actieve inbreng voor de herziening van de normen voor het stelsel voor de regionale waterkeringen, zodat de Provincie Zeeland in 2020 de normen kan vaststellen.
- We starten met het inspecteren van de regionale keringen en brengen in beeld wat nodig is om aan de nieuwe normen te voldoen.

Momenteel wordt de normering van de regionale waterkeringen herzien. De doelstelling is dat de normering in 2020 voor alle regionale waterkeringen gereed is en door de Provincie Zeeland is vastgesteld in de omgevingsverordening. We leveren actieve inbreng voor de herziening van de normen voor het stelsel voor de regionale waterkeringen. Daarin werken we samen met de Provincie, Veiligheidsregio en gemeenten.

De doelstelling is dat in 2050 alle regionale waterkeringen en kunstwerken aan de nieuwe normen voldoen. Daarvoor zal eerst de toestand van alle regionale waterkeringen, inclusief de kunstwerken, in beeld worden gebracht. Tot dat de nieuwe normeringen vastgesteld zijn, handhaven we het

bestaande stelsel en beheren en onderhouden we de daarin aanwezige kunstwerken zodanig dat deze goed functioneren.

Er geldt nog geen wettelijke Zorgplicht op de regionale keringen. Het is wel voorzien dat die verplichting er op termijn zal komen. Na de implementatie van de zorgplicht primaire waterkeringen zal daarom een start worden gemaakt met de implementatie van de zorgplicht op de regionale keringen.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
560 km regionale waterkeringen, inclusief kunstwerken, is beoordeeld o.b.v. de nieuwe provinciale veiligheidsnormering (%)	*	*	*	5%-10%	40%-50%	100%

**De norm wordt pas in 2020 vastgesteld*

Omgeving

Waterkeringen zijn beeldbepalend in het Zeeuwse landschap. Ze bieden kansen voor recreatie, natuur en economie. Maar dit mag niet ten koste gaan van waterveiligheid.

- (Recreatief) medegebruik van onze waterkeringen en de service die we daarvoor leveren mogen niet ten koste gaan van (onze inzet voor) waterveiligheid.
- In het gebied blijven we duidelijk en tijdig ruimte reserveren voor toekomstige versterkingen.
- We zetten in op het voortzetten van het samenwerkingsconvenant voor het Veerse Meer. Onze focus ligt op het in stand houden van de huidige voorzieningen.

We conformeren ons aan de Zeeuwse Kustvisie 2017, een uitwerking van het landelijke Kustpact. In de Kustvisie zijn uitgangspunten en strategieën voor de toekomstige ontwikkeling van de Zeeuwse kust beschreven. Nieuwe ontwikkelingen in de kustzone worden beperkt. De Kustvisie is niet van toepassing op de Deltawateren, waaronder de Oosterschelde, Westerschelde, Grevelingen en het Veerse Meer. We zijn voorstander van het opstellen van gezamenlijke visies op ontwikkelingen langs de Deltawateren (voor elk Deltawater een afzonderlijke visie), vergelijkbaar met de Kustvisie. Voor het Veerse Meer werken we al actief mee aan het opstellen van een gezamenlijke gebiedsvisie.

Binnen de kaders van de Kustvisie bieden we lokaal ruimte voor (recreatief) medegebruik van onze waterkeringen. Voorwaarde is dat dit niet ten koste gaat van de waterveiligheid of de betaalbaarheid van de waterkeringentaak op korte en lange termijn. Daarom reserveren we nu al ruimte voor toekomstige dijkversterkingen. In de Keur en het vergunningenkader zijn duidelijke regels vastgelegd voor activiteiten binnen de waterkeringszone. We zien er op toe dat nieuwe objecten in die waterkeringszone zo min mogelijk tot een verzwaring van het beheer en onderhoud leiden. De initiatiefnemer van het medegebruik draagt ook de bijkomende kosten er van.

Een deel van de voorzieningen voor recreatief medegebruik heeft het waterschap zelf in beheer. Bijvoorbeeld opengestelde onderhoudswegen. Omdat de zorgplicht voor de veiligheid van onze primaire en regionale waterkeringen steeds meer tijd van onze medewerkers vraagt, zullen we het beheer en onderhoud van deze voorzieningen sober maar doelmatig invullen. Ook met de gemeenten willen we duidelijke afspraken maken over het beheer en onderhoud, het kwaliteitsniveau en de financiering van voorzieningen op en bij onze waterkeringen. Het waterschap draagt bij in de exploitatie van het Veerse Meer en investeert in het in stand houden van de aanwezige voorzieningen.

Programma Watersystemen

Water is zo vanzelfsprekend dat het pas opvalt als er een tekort of een overschot is. Er zijn dag en nacht waterschappers in de weer om te zorgen voor een goed waterbeheer. Kortere periodes met hevige neerslag en langere periodes met droogte komen steeds vaker voor. Samen met overheden, ondernemers en inwoners werken we aan een watersysteem dat tegen een stootje kan.

Watersystemen in cijfers	
Waterlopen totaal	12.510 km
Primaire waterlopen	2.799 km
Secundaire waterlopen	8.019 km
Tertiaire waterlopen	1.068 km
Overige waterlopen (geen vastgestelde legger)	622 km
Poldergemalen op buitenwater	52
Onderbemalingen op binnenwater	50
Stuwen handbediend of vast	1.095
Stuwen geautomatiseerd	170
Duikers (indicatief)	61.506

Strategisch beleid	Actualisatie
Strategische visie Waterbeheer 2050	n.v.t.
Waterbeheerplan 2016-2021	2021

Voor het waterbeheer gaan we uit van de Strategische visie Waterbeheer 2050, die we samen met de provincie Zeeland hebben opgesteld. Klimaatverandering maakt waterbeheer complexer en vraagt meer inspanningen in verband met meer korte en hevige buien, beperkte beschikbaarheid van zoetwater, periodes van langdurige droogte en stijging van de zeespiegel (dit leidt tot een toename van verzilting en heeft gevolgen voor de waterafvoer). Deze aspecten zijn een vast onderdeel van ons werk en beleid. Tegelijkertijd vragen de ontwikkeling van de Zeeuwse economie en bevolking om duidelijke keuzes om het waterbeheer betaalbaar te houden.

Door de toenemende complexiteit, veranderende omgeving en veranderende inzichten (onder andere klimaatscenario's), is het niet altijd mogelijk om vanuit uniforme normen te blijven werken. Dit vraagt, conform de visie voor 2050, om een andere benadering. We zetten daarvoor een eerste stap in het nieuwe waterschapbeheerprogramma 2022 - 2027 dat we in 2021 vaststellen.

Gezond water

Het watersysteem is ecologisch gezond. Zo draagt het bij aan een goede omgeving voor mens (wonen, werken, recreëren) en dier.

- We streven naar ecologisch gezond water, onder meer door te werken aan de KRW-opgaven voor 2027 en het uitvoeren van maatregelen. Daarvoor gaan we een goede inrichting en chemische waterkwaliteit in stand houden en waar mogelijk verbeteren. Met focus op effectieve maatregelen.

Goede ecologische waterkwaliteit

We streven naar een goede ecologische waterkwaliteit in al onze oppervlaktewateren in 2027, in lijn met de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Dit betekent dat watersystemen de juiste hoeveelheid en soortensamenstelling vis, waterplanten, macrofauna (zoals amfibieën) en algen moeten hebben. De doelen en normen hiervoor liggen vast in het Stroomgebiedsbeheerplan Schelde (SGBP) en het provinciale Omgevingsplan. Om de doelen te bereiken creëren we een geschikte leefruimte voor de biologie in combinatie met een goede chemische waterkwaliteit. Dat laatste wordt bepaald door allerlei stoffen, waaronder stikstof, fosfaat en bestrijdingsmiddelen. Daarnaast wordt via de kennisimpuls brakke wateren onderzocht in welke mate de huidige normen voor ecologie (gebaseerd op zoet water) realistisch zijn voor de (veelal brakke) wateren binnen het beheergebied van Scheldestromen. Dit kan leiden tot het bereiken van de doelen door een meer realistische invulling van de ecologische normen.

Prestatie-indicator	2017	2019	2020	2021	2022	2023
KRW-waterlichamen voldoen aan de doelen voor ecologische waterkwaliteit voor macrofauna (%)	12%	15%-60%	40%-75%	75%*	75%-80%	80%-85%

KRW-waterlichamen voldoen aan de doelen voor ecologische waterkwaliteit voor macrophyten (%)	1%	15%-60%	40%-75%	75%*	75%-80%	80%-85%
KRW-waterlichamen voldoen aan de doelen voor ecologische waterkwaliteit voor fytoplankton (%)	2%	15%-60%	40%-75%	75%*	75%-80%	80%-85%
KRW-waterlichamen voldoen aan de doelen voor ecologische waterkwaliteit voor vis (%)	10%	15%-60%	40%-75%	75%*	75%-80%	80%-85%

*Doelstelling op basis van het waterbeheerplan 2016-2021

Leefruimte voor de biologie

Het beheersgebied moet in 2027 voldoen aan de KRW-doelstellingen. Voor de inrichting van het watersysteem zijn bindende maatregelen opgenomen in het Stroomgebiedsbeheerplan Schelde 2016-2021. Dit betreft onder meer vispassages en natuurvriendelijke oevers. Uit de wateranalyse Zeeland (2018) blijkt dat het onzeker is of het huidige maatregelenpakket voldoende is voor een goede waterkwaliteit in onze overwegend brakke watersystemen. Om meer inzicht te krijgen in welke maatregelen effectief zijn, werken we mee aan een landelijk onderzoek naar het functioneren van de ecologie in brakke wateren. De resultaten worden vertaald in het waterschapbeheerprogramma 2022-2027 en zijn input voor het volgende Stroomgebiedsbeheerplan. Tot die tijd focussen we op maatregelen die ook andere doelen dienen (zoals beperken van wateroverlast) of waarvan de effectiviteit al wel is aangetoond.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Watersystemen zijn bereikbaar voor vis (% t.o.v. de oppervlakte van het totale beheergebied)*	36%	45%	45%	45%**	47%	49%
Natuurvriendelijke oevers aangelegd (in km)	7 km	5 km	4 km	3 km	3 km	3 km

*Doelstelling voor 2027 is 60% van het totale beheersgebied visoptrekbaar te maken door de aanleg van vispassages (inclusief sluisen komt het percentage visoptrekbaar gebied in 2027 op 78%);

**Doelstelling in het waterbeheerplan 2016-2021 is: 45% van het gebied visoptrekbaar.

Chemische waterkwaliteit

Er zijn verschillende factoren die de chemische waterkwaliteit beïnvloeden, waaronder lozingen van bedrijven, landbouwemissies, effluent van onze eigen rioolwaterzuiveringen en natuurlijke bronnen zoals zoute kwel. De Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt normen voor een reeks aan milieuvreemde stoffen. Als waterbeheerder zijn we verantwoordelijk voor het terugdringen van deze stoffen (prioritaire en specifiek verontreinigende stoffen). In drie gebieden beïnvloedt ons effluent de waterkwaliteit in belangrijke mate negatief. Voor die locaties onderzoeken we de haalbaarheid van aanvullende zuiveringstechnieken (zie ook het programma Afvalwaterketen). We investeren nog niet in de realisatie van aanvullende technieken. Voor de overige factoren zien we toe op het naleven van lozingsvoorwaarden en overleggen we met bedrijven en de landbouw om de impact waar mogelijk te beperken. Verder dragen we bij aan het stimuleren van emissiebeperkende maatregelen.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
KRW-waterlichamen voldoen aan de normen voor de chemische waterkwaliteit (%)	75%	75%	75%	75%	80%	85%

Beperken wateroverlast

Bij extreme neerslag is er geen verwijtbare schade door een overstroming vanuit de sloot.

- In 2020 hebben we de Planvorming Wateropgave voor alle gebieden afgerond.
- In 2027 is het gebied op orde volgens de WB21-normen voor wateroverlast. Normaanpassing stellen we voor als de maatschappelijke baten niet in verhouding staan tot de kosten.

Inrichten van het watersysteem

Onze watersystemen moet in 2027 volledig voldoen aan de inundatienormen (WB21), die zijn vastgesteld in het Omgevingsplan Zeeland. We ronden eind 2020 de Planvorming Wateropgave (PWO) af. Daarin brengen we het huidige beschermingsniveau voor situaties met extreme neerslag voor ons hele gebied in beeld, zodat de benodigde maatregelen kunnen worden bepaald. Van de in 2018 doorgerekende gebieden is al meer dan 99% op orde, toch vraagt het resterende deel nog een forse investering. Als maatregelen te kostbaar zijn in verhouding tot de maatschappelijke baten,

dan stellen we voor de normen aan te passen. Dat is nodig om het waterbeheer betaalbaar te houden.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Planvorming Wateropgave afgerond: het gebied is doorgerekend op basis van de inundatienormen (%)	73%	75%-85%	100%	-	-	-
De maatregelen om het beheersgebied voor wateroverlast (WB21) op orde te brengen zijn uitgevoerd (%)	57% (99,4%)*	60% (99,4%)	65% (99,4%)	73% (99,5%)	87% (99,6%)	93% (99,6%)

*(De getallen tussen haakjes zijn het percentage van de oppervlakte van het beheergebied dat voldoet aan de normen voor WB21)

In stand houden van het watersysteem

- We streven (op termijn) naar verwijdering van de muskusrat in Nederland tot aan de landsgrenzen.

Naast het op orde brengen van het watersysteem, voeren we onderhoud uit om de vasthoud-, berging- en afvoercapaciteit van het watersysteem in stand te houden. Hiervoor implementeren we in de komende bestuursperiode assetmanagement. In het waterschapbeheerprogramma 2022-2027 maken we keuzes over het benodigde onderhoudsniveau. Regels voor het gebruik van het grond- en oppervlaktewater en het watersysteem zelf zijn vastgelegd in de Keur Watersysteem 2012. We zorgen dat de bijbehorende kaarten (leggers) actueel zijn.

Muskus- en beverratten vormen een risico voor de staat van onze waterkeringen en watersystemen. Landelijk is de strategie vastgesteld om muskusratten terug te dringen tot aan de landsgrenzen. Dit wordt verder uitgewerkt in werkwijzen en inzicht in de extra benodigde middelen, Scheldestromen is daarbij betrokken. In afwachting hiervan zetten we het huidige beleid voorlopig voort. Dat is gericht op het onder controle houden van de muskusrattenpopulatie in ons beheergebied. Voor beverratten is de ambitie om deze buiten de gebiedsgrenzen te houden.

Optimaal gebruik

De watersystemen scheppen goede randvoorwaarden voor de verschillende functies. Dit gebeurt binnen de lokale mogelijkheden. Met een balans tussen de verschillende belangen, nu en in de toekomst.

Klimaatverandering uit zich onder meer in langere droge perioden afgewisseld met korte en hevige natte perioden. Ons watersysteem is tot nu toe vooral ontworpen voor de afvoer onder natte omstandigheden en minder op de omgang met langere perioden van droogte. Dit vraagt om een andere benadering, waarbij de beschikbaarheid van zoetwater en het beperken van overlast door extreme droogte sterker en in samenhang wordt meegenomen in ons beleid en werk.

Gewenste waterpeilen

- We stemmen de waterpeilen optimaal af op het grondgebruik en de bodemopbouw, in relatie met wateroverlast en droogte. In 2020 heeft het hele gebied een actueel peilbesluit. In 2027 is het gebied op orde volgens de peilbesluiten.

Het Omgevingsplan Zeeland beschrijft de optimale waterstanden per grondsoort en gebruik. In peilbesluiten leggen we vast welk peilbeheer we hier onder normale omstandigheden op voeren. Hierbij zoeken we, met inbreng van de belanghebbenden, een balans tussen de waterbehoeften voor de verschillende functies en de bodemopbouw. Dat resulteert in een Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime (GGOR). Eind 2021 hebben we alle peilbesluiten geactualiseerd. Vervolgens voeren we de benodigde maatregelen uit om de gewenste peilen overal te kunnen voeren. In 2027 moet het gebied hiervoor volledig op orde zijn. We streven er naar dat de peilen in het gehele gebied dan voldoen aan de actuele peilbesluiten (gemeten bij de afvoerende kunstwerken, zoals stuwen en gemalen).

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Het gebied heeft een actueel vastgesteld peilbesluit (%)	61%	61%	61%-100%	100%	100%	100%
De maatregelen om het beheersgebied voor peilbeheer (GGOR) op orde te brengen zijn uitgevoerd (%)	57% (95,6%)*	58% (96,0%)	61% (96,3%)	67% (96,8%)	72% (97,4%)	76% (97,7%)

Aantal afwijkingen van de bandbreedte in het peilgebied door technisch falen	0	≤5	≤5	≤5	≤5	≤5
--	---	----	----	----	----	----

*(De getallen tussen haakjes zijn het percentage van de oppervlakte van het beheergebied dat voldoet aan de normen voor GGOR)

Zoetwaterbeschikbaarheid

- Ook de beschikbaarheid van zoetwater maakt een integraal onderdeel uit van ons werk en beleid: In de uitwerking van beleid en projecten die voor een verbetering van de zoetwatervoorziening zorgen, brengen we de mogelijkheden actiever met de regio en belanghebbenden in beeld. De financiële verantwoordelijkheid in de uiteindelijke realisatie ligt bij de afnemer. We nemen een strategisch standpunt in over het Volkerak-Zoommeer.

In de afgelopen periode is een aanzet gemaakt met het zoetwaterbeleid van het waterschap. In de komende periode geven we aandacht aan de uitwerking van beleid en projecten voor verbetering van de zoetwaterbeschikbaarheid. Dit is geen wettelijke verplichting maar is wel in lijn met de maatschappelijke behoefte. Die is ook vastgelegd in het Deltaprogramma Zoetwater, dat de urgentie en het belang hiervan aangeeft in verband met economische groei en klimaatverandering.

We dragen onder meer met onze expertise bij aan lokale projecten voor de beschikbaarheid van zoetwater. Per gebied brengen we de mogelijkheden met de regio en belanghebbenden in beeld. Samenwerking met initiatiefnemers uit het gebied staat daarbij voorop. Op basis van afwegingscriteria bepalen we op welke initiatieven we onze capaciteit inzetten. De kosten van de uiteindelijke realisatie zijn voor rekening van de gebruikers van het zoetwater. Ondersteuning van innovatieve oplossingen is mogelijk.

Het mogelijk zout worden van het Volkerak-Zoommeer is een risico voor de zoetwaterbeschikbaarheid in de aangrenzende gebieden. Als waterschap nemen we hierover een strategisch standpunt in, met als doel de zoetwaterbeschikbaarheid te waarborgen.

Grondwater

- Duurzaam in stand houden en zo mogelijk aanvullen van de hoeveelheid zoet grondwater in het gehele beheergebied (binnen de mogelijkheden).

Het waterschap heeft een grote rol in de uitvoering van het grondwaterbeheer, onder andere met vergunningverlening en handhaving. Het toevoegen (infiltreren) of onttrekken van water aan de bodem kan invloed hebben op de omgeving. De omgevingsfactoren zijn daarom bepalend voor hoe en hoeveel grondwater verantwoord kan worden onttrokken of geïnfiltrerd. Voor het grootste deel van de grondwateronttrekkingen en infiltraties in Zeeland is het waterschap verantwoordelijk voor de vergunningverlening en handhaving. We streven naar het duurzaam behouden en beheren, en waar mogelijk vergroten, van de hoeveelheid grondwater. Daarbij hebben we oog voor de belangen op korte en lange termijn.

Water in de stad

We zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van stedelijk oppervlaktewater en het afvoeren van overtollig water uit het stedelijk gebied. Beide komen steeds meer onder druk te staan door klimaatverandering met meer hevige buien, periodes van langdurige droogte en hogere gemiddelde temperaturen. Gezamenlijk met gemeenten bepalen we de Stedelijke Wateropgave (SWO). We brengen in beeld of het huidige watersysteem toereikend is om wateroverlast en watertekort te voorkomen en schenken aandacht aan mogelijke gevolgen voor de waterkwaliteit. Op basis van de verkregen inzichten bepalen we de benodigde maatregelen. Daarbij zetten wij in op verwerking van overtollig water via het watersysteem en de bodem, en niet via het rioleringsstelsel. Dit om verdunning van het afvalwater zoveel mogelijk te voorkomen (zie het programma Afvalwaterketen). De exacte ambitie en planning bepalen we samen met de gemeenten.

Verantwoord gebruik van water

Vergunningen, toezicht en handhaving zijn essentiële instrumenten om verantwoord gebruik van water te borgen. Dit geldt zowel voor waterkwaliteit als -kwantiteit van het grond- en oppervlaktewater. De keten van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) brengen we voor al onze primaire taken op orde volgens de landelijke criteria. Dit vraagt aanpassing van de organisatie (onderdeel van de organisatieontwikkeling) en het op orde brengen van de personele capaciteit.

Programma Afvalwaterketen

Soms is ons werk onzichtbaar en valt het pas op als we ons werk niet goed doen. Zo lijkt het de normaalste zaak van de wereld dat afvalwater ‘gewoon’ wegstroomt via het afvoerputje. Op onze 15 rioolwaterzuiveringen wordt 24 uur per dag het afvalwater gezuiverd. Met oog voor duurzaamheid, innovatie en energiebesparing.

Afvalwaterketen in cijfers	
Rioolpersleiding, incl. vrijverval riool	561 km
Rioolpersgemalen	158
Zuiveringsinstallaties	15
Verwerkingscapaciteit zuiveringsinstallaties	794.000 v.e.
Slibontwateringsinstallaties	4

Strategisch beleid	Actualisatie
Strategische Visie Waterketen Zeeland (SAZ+)	n.v.t.
Waterbeheerplan 2016-2021	2021

Gezuiverd afvalwater

Gezuiverd afvalwater draagt bij aan een betere leefomgeving en is veilig voor de volksgezondheid, bodem, lucht- of waterkwaliteit.

Voldoende capaciteit

- Vuilemissie door overstorten is beperkt doordat we voldoen aan de met gemeenten afgesproken afvoercapaciteit.

Onder verantwoordelijkheid van de gemeenten wordt stedelijk afvalwater in gemeentelijke riolering ingezameld en afgevoerd naar een overnamepunt. Vanaf de overnamepunten transporteren wij met transportleidingen en gemalen het afvalwater naar een van onze rioolwaterzuiveringen. Met de gemeenten hebben we afspraken gemaakt over hoeveel water ons systeem kan transporteren. Deze afspraken hebben we vastgelegd in een afnameverplichting.

Naast het op orde hebben en houden van de capaciteit van ons systeem, is het ook belangrijk dat het systeem goed functioneert. Ons beheer en onderhoud is er op gericht dat zich geen situaties voordoen waarbij we ongezuiverd afvalwater moeten lozen door het falen van ons systeem.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rioolgemalen voldoen aan de afnameverplichting (%)	98%	98%	98%	98%	98%	98%
Lozingen per jaar via overstorten door falen van het afvalwatersysteem	-	0	0	0	0	0

Zuiveren van afvalwater

- Het afvalwater wordt zodanig gezuiverd dat het de ecologische doelen van het watersysteem niet in de weg staat. We voldoen aan de wettelijke lozingseisen.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor het nuttig toepassen van effluent (bijv. als zoetwater voor de landbouw). Daarna maken we een afweging op basis van kosten en baten.
- Samen met partners stimuleren we dat vervuiling van het afvalwater (bijv. medicijnresten) wordt beperkt bij de bron.
- We volgen de landelijke ontwikkelingen voor kansrijke en betaalbare oplossingen voor het verwijderen van medicijnresten / microverontreinigingen op onze zuiveringen. We brengen de omvang in beeld. Maar we gaan nog niet zelf investeren in maatregelen.
- Verdunning van het afvalwater beperken: We stimuleren het afkoppelen van regenwater en het verminderen van rioolvreemd water via de Samenwerking (Afval)waterketen Zeeland (SAZ+). We evalueren de pilot van het gezamenlijke gemalenbeheer met de gemeente Middelburg en besluiten over een mogelijk vervolg.

Water dat in onze rioolwaterzuiveringen gezuiverd is, lozen we op het oppervlaktewater. Daar kan het een invloed hebben op onze doelen voor een goede waterkwaliteit (zie programma Watersystemen). Voor elke rioolwaterzuivering zijn in een vergunning lozingseisen vastgelegd. Dit betreft individuele eisen per rioolwaterzuivering en eisen voor de verwijdering van fosfaat en

stikstof voor het hele waterschap. Wij streven ernaar om volledig aan de lozingseisen te blijven voldoen. Om dat te realiseren besteden we onder andere veel aandacht aan het risico gestuurd beheren en onderhouden van onze installaties (assetmanagement).

De EU heeft aanvullend beleid aangekondigd voor verwijdering van microverontreinigingen, waaronder medicijnresten, uit afvalwater. Nederland heeft locaties aangewezen waar het verwijderen hiervan het meest urgent is, vanwege de invloed op de waterkwaliteit en drinkwatervoorziening. Geen van die locaties ligt in Zeeland. We volgen de landelijke ontwikkelingen voor kansrijke en betaalbare oplossingen, maar gaan nog niet zelf investeren in extra maatregelen. Tegelijkertijd zetten we er samen met partners op in dat medicijnresten niet in het afvalwater terecht komen.

Veel van het water (effluent) dat uit onze zuiveringen komt wordt nu vrijwel direct afgevoerd naar grote wateren zoals de Ooster- en Westerschelde. Dit zoetwater kan mogelijk ook nuttig worden toegepast in bijvoorbeeld de landbouw. Dat vraagt wel extra investeringen om aan de minimale kwaliteitseisen daarvoor te voldoen. Dit zijn aanvullende eisen ten opzichte van de lozingseisen. We onderzoeken de mogelijkheden en benodigde maatregelen. In dat onderzoek kijken we ook of we dit kunnen koppelen aan andere opgaven (zoals verwijdering van microverontreinigingen) en een verbetering van de waterkwaliteit. In enkele van onze watersystemen is namelijk sprake van te hoge stikstofconcentraties, die voor een aanzienlijk deel toe te schrijven zijn aan het effluent dat uit onze zuiveringen komt. We maken vervolgens een afweging op basis van kosten en baten.

Voor het efficiënt zuiveren van afvalwater is het ook belangrijk dat het afvalwater zo min mogelijk wordt verdund met schoon water. We streven er naar om verdunning met regenwater zoveel mogelijk te beperken, door te stimuleren dat regenwater van daken en verhardingen wordt afgekoppeld van het afvalwaterriool. Daarnaast zetten we in op het verminderen van andere schone waterstromen (rioolvreemd water), zoals grondwater en oppervlaktewater. Dat doen we samen met de Zeeuwse gemeenten en Evides in de Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland (SAZ+).

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zuiveringen voldoen aan de lozingseisen (%)	98,5%	100%	100%	100%	100%	100%

Verwerken van reststromen

- Voor de (duurzame) verwerking van ons zuiveringslib blijven we deelnemen in de Slibverwerking Noord-Brabant (SNB)

Na het zuiveren van afvalwater blijven enkele reststromen over, zoals zuiveringslib. Waar doelmatig, benutten we deze reststromen voor het opwekken van energie of het terugwinnen van grondstoffen. We zorgen voor een duurzame verwerking van al het zuiveringslib. Hiervoor hebben we een deelneming in de Slibverwerking Noord-Brabant (SNB). Deze deelneming zetten we voort.

Voor de doelstellingen voor de duurzaamheid van de afvalwaterketen, zie het overkoepelende thema duurzame energie en circulaire economie.

Programma Wegen

Weginspectie, bermen maaien, bomen snoeien, groot onderhoud: er is altijd veel werk aan de weg. Onze buitendienst neemt de dagelijkse zorg op zich. De wegenspecialisten op kantoor maken plannen voor verkeersveiligheid en het groen langs de wegen. Met bijna 4.000 kilometer plattelandswegen is het waterschap een belangrijke wegbeheerder in Zeeland.

Wegen in cijfers	
Wegen totaal	3.890 km
Wegen 80 km/uur	147 km
Wegen 60 km/uur	3.402 km
Fietspaden	341 km
Bruggen	108
Duikers	4.848
Singelbeplanting	413 km
Bomen	125.000

Strategisch beleid	Actualisatie
Wegenbeleidsplan 2011-2020	2020

Algemeen

- De focus ligt op het in stand houden van verkeersveilige wegen en fietspaden.
- Bij het uitbreiden van (fiets)infrastructuur streven we naar een eerlijke verdeling van aanleg- en onderhoudskosten met de andere belanghebbenden.

Een weg of fietspad omvat naast de verharding van de rijbaan ook de bruggen en duikers die daaronder liggen en de berm, met daarin onder meer beplanting, verkeersborden en ander wegmeubilair. We focussen onze inzet en middelen op het in stand houden van de bestaande wegen en fietspaden. Verkeersveiligheid staat daarbij centraal. Hierbij werken we risico gestuurd. Dat betekent dat we ons vooral richten op de 13% van onze wegen waarop meer dan de helft van de verkeersslachtoffers valt. Dat zijn de gebiedsontsluitingswegen (GOW) en belangrijkste erftoegangswegen (ETW-1).

Soms is het nodig om onze wegen en fietspaden te verbeteren of uit te breiden. Bijvoorbeeld door toenemende bedrijvigheid of recreatie, of een verkeersonveilige situatie. In dat geval streven we naar een eerlijke verdeling van de kosten met de andere belanghebbenden.

Verkeersveiligheid

De kans op letsel of schade bij weggebruikers is minimaal.

- We streven naar halvering van het aantal ernstige verkeersslachtoffers in 2020 t.o.v. 2009 en nul vermijdbare ernstige verkeersslachtoffers in 2040.

We spannen ons zodanig in, zodat er zo min mogelijk verkeersslachtoffers zijn. Elk ongeval en elk verkeersslachtoffer is er één teveel. Maar de realiteit is helaas dat er ongelukken plaatsvinden, waarbij soms verkeersslachtoffers vallen. Vanuit deze realiteit hebben we ons als wegbeheerder aangesloten bij de ambitieuze Zeeuwse doelstelling van maximaal 34 ernstige slachtoffers per jaar op waterschapswegen vanaf 2020. Onder ernstige verkeersslachtoffers verstaan we: ziekenhuisgewonden en verkeersdoden. Als (voorlopige) indicator hanteren we het aantal geregistreerde verkeersdoden. De realiteit is ook dat als weggebruikers met verschillende snelheden en soorten voertuigen aan het verkeer deelnemen, risico's nooit helemaal weggenomen kunnen worden. Daarin spelen veel factoren een rol, waaronder het toegenomen gebruik van mobiele telefoons en verdovende middelen in het verkeer. De ambitie van de Zeeuwse wegbeheerders is om maatregelen te treffen voor een scherpe daling van het aantal ernstige ongevallen. In 2040 willen we nul "vermijdbare ongevallen" op onze wegen. Aan de inrichting van onze wegen kunnen weggebruikers zien hoe hard ze mogen rijden. We stimuleren verkeersveilig rijgedrag.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal geregistreerde verkeersdoden op waterschapswegen	2	0-4*	0-4*	**	**	**

* De doelstelling gaat uit van een halvering van het aantal slachtoffers ten opzichte van het gemiddelde in de periode 2007-2009, maar elk ongeval en elk verkeersslachtoffer is er één teveel

**Doelstellingen voor na 2020 worden nog nader bepaald, samen met andere Zeeuwse wegbeheerders

Veilige fietsroutes

- Als we investeren in fietspaden geven we prioriteit aan schoolfietsroutes.

Het laatste decennium is er veel in fietsvoorzieningen geïnvesteerd. Dat geeft ons een stevige basis voor een goed functionerend fietsnetwerk. Fietsers blijven echter relatief kwetsbaar. 30% van de verkeersslachtoffers is (brom)fietsers. We hebben daarom regionaal de afspraak gemaakt om meer aandacht te hebben voor de veiligheid van het fietsverkeer. Daarbij geven wij prioriteit aan schoolfietsroutes die onderdeel zijn van het Kwaliteitsnetwerk Fiets Zeeland. Als we investeren in fietspaden, dan richten we ons op het verbreden van bestaande fietspaden. Dit is op sommige locaties nodig omdat de veelzijdigheid van fietspadgebruikers toeneemt (fietsers, brommers, e-bikes, etc.), vooral wat snelheid betreft.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vrijliggende fietspaden voldoen aan de verkeersveiligheidseisen m.b.t. breedte (%)	72%	72%	72%	75%	77%	79%

Veilige inrichting van de weg

- Wegen duidelijk inrichten ten behoeve van de verkeersveiligheid: Voor 2023 zijn al onze 80km-wegen ingericht volgens de Essentiële HerkenbaarheidsKenmerken (EHK).
- Groot onderhoud en reconstructies van 60km-wegen benutten we om deze zo nodig te verbreden en in te richten volgens de EHK.

Een voorspelbare weginrichting draagt bij aan de verkeersveiligheid. We hebben het grootste deel van onze 80km-wegen al ingericht volgens de Essentiële HerkenbaarheidsKenmerken (EHK). Het resterende deel (Muidenweg) koppelen we aan toekomstige ontwikkelingen rondom Waterpark Veerse Meer. Dit ronden we deze bestuursperiode af. Daarnaast blijven we de herkenbaarheid van bochten en kruispunten verbeteren. Ook het grootste deel van de 60km-wegen (type ETW-1) is al ingericht volgens de EHK. Bij het resterende deel passen we de inrichting aan zodra we dit kunnen koppelen aan groot onderhoud of een reconstructie.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
80km-wegen ingericht volgens EHK (%)	83%	93%	93%	93%	93%	100%

Veilige staat van de weg

- We brengen de staat van onze wegen verder in beeld. Waar dat voor de veiligheid nodig is treffen we maatregelen.
- De Zeeuwse samenwerking voor de gladheidbestrijding zetten we voort.

Met ons beheer en onderhoud zorgen we er voor dat de staat van de weg (inclusief berm, beplanting, bruggen en duikers) geen gevaar voor de weggebruikers oplevert. Hierbij heeft de staat van de berm en de beplanting specifiek onze aandacht. Dit blijkt immers een kritische factor bij het ontstaan van veel eenzijdige ongevallen.

De staat van de verhardingen en beplantingen is grotendeels in beeld. We brengen de staat van de bruggen en duikers in onze wegen verder in beeld, afgezet tegen de landelijke veiligheidsnormen. De staat van bruggen en duikers vormt door achterstallig onderhoud een risico. De afgelopen bestuursperiode is al geconstateerd dat een aantal bruggen niet aan de veiligheidsnormen voldoet. Waar nodig treffen we maatregelen, bijvoorbeeld in de vorm van onderhoud, versterking of vervanging. Dit kan extra investeringen vragen. Tot het moment dat deze maatregelen worden uitgevoerd, zorgen we dat er geen onveilige situaties ontstaan. Assetmanagement zal er aan bijdragen dat we de staat van onze wegen inclusief bijbehorende kunstwerken beter in beeld krijgen en houden. De invoering van assetmanagement is onderdeel van de organisatieontwikkeling.

De Zeeuwse samenwerking voor gladheidbestrijding bij winterse omstandigheden zetten we voort. Het doel daarvan is onder meer een eenduidig strooibeleid in Zeeland. Dat voorkomt onveilige

situaties op de weg. Ook blijven we aandacht besteden aan het voorkomen van gevaarlijke situaties door slik op de weg, waarbij we ons richten op de wegen met de hoogste risico's (GOW en ETW-1).

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage van de wegen waarvan de kwaliteit van de verharding voldoet aan de CROW-eisen voor veiligheid	95%	≥95%	≥95%	≥95%	≥95%	≥95%

Veilig rijgedrag

- We bevorderen veilig rijgedrag in samenwerking met de andere Zeeuwse wegbeheerders (Bijvoorbeeld op landbouwroutes).

Naast de kenmerken van de weg is het rijgedrag van de weggebruikers een belangrijke factor in het ontstaan van ongevallen. De afleiding door mobiele telefoons in het verkeer is de afgelopen jaren toegenomen. We nemen deel aan het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ) om samen met andere partijen veilig rijgedrag in Zeeland te bevorderen. Ook met de inrichting van de wegen en bermen proberen we het rijgedrag op onze wegen positief te beïnvloeden.

Bereikbaarheid

Weggebruikers komen via geschikte wegen binnen een acceptabele tijd op hun bestemming.

- Bestaande bereikbaarheid in stand houden: automobilisten uit alle kernen met tenminste 1.000 inwoners kunnen binnen 10 minuten op het hoofdwegennet zijn.
- Als economische en recreatieve ontwikkelingen aanpassingen van onze wegen vragen, streven we naar een eerlijke verdeling van kosten met andere overheden en/of belanghebbenden.

Onze wegen zijn essentieel voor de bereikbaarheid van (landbouw-)percelen, bedrijven en woningen in het buitengebied. De provinciale norm is dat automobilisten uit alle kernen met tenminste 1.000 inwoners binnen 10 minuten op het hoofdwegennet kunnen zijn. Hier voldoen we reeds aan.

Een aantal ontwikkelingen heeft wel impact op de bereikbaarheid: De verkeersdruk door toerisme neemt toe, er is een toenemende bedrijvigheid in het buitengebied en het centraliseren van voorzieningen leidt tot meer vervoersbewegingen. Om de bereikbaarheid en verkeersveiligheid te waarborgen willen we in een vroeg stadium betrokken zijn bij ruimtelijke plannen van gemeenten en de provincie in het buitengebied. Als nieuwe plannen aanpassingen van onze wegen vragen, streven we naar een eerlijke verdeling van kosten met andere overheden en/of belanghebbenden.

Tevens worden landbouwvoertuigen breder, sneller en zwaarder. Een deel van de erftoegangswegen is te smal voor het breder wordende landbouwverkeer. Waar nodig en mogelijk benutten we groot onderhoud en reconstructies om 60km-wegen te verbreden. Knelpunten in het Kwaliteitsnetwerk landbouwroutes werken we uit in de prioriteringssysteem voor de wegenprojecten. Daarbij houden we uiteraard rekening met de impact op de omgeving. We gaan actief na wat de mogelijkheden zijn voor (Europese) subsidies (met het op pagina 27 beschreven risico).

We volgen ook de ontwikkelingen op het gebied van elektrisch rijden en 'slimme mobiliteit'. Voorlopig heeft dit geen impact op de inrichting of het beheer en onderhoud van onze wegen.

Omgeving

De wegen zijn aantrekkelijk voor de weggebruikers, geven minimale overlast voor de omgeving en passen in het landschap.

- Het totale oppervlak aan beplantingen (waaronder bomen) langs onze wegen blijft ten minste gelijk. Met oog voor biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit.

Wegen nemen in het Zeeuwse landschap een prominente plaats in. Inwoners hebben dan ook veel aandacht voor de uitstraling van de weg, met name voor de beplanting. Vooral het kappen van bomen roept vaak emoties op. In communicatie met de omgeving zullen we hier aandacht voor hebben. Het uitgangspunt is dat het totale oppervlak aan bomen en singelbeplanting tenminste gelijk blijft, waarmee we het huidige beleid voortzetten. Daarbij houden we rekening met het landschap, biodiversiteit en de kwetsbaarheid voor ziektes. (zie ook het overkoepelende thema leefomgeving). Verder werken we aan een methode om de gewenste beeldkwaliteit voor onze

wegen vast te stellen en te gebruiken als uitgangspunt voor het beheer en onderhoud. Tot die tijd hanteren we de landelijke CROW-normen voor comfort en aanzien van de weg als belangrijkste indicatoren.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage van de wegen waarvan de verharding voldoet aan de CROW-eisen voor comfort	95%	≥95%	≥95%	≥95%	≥95%	≥95%
Percentage van de wegen waarvan de verharding voldoet aan de CROW-eisen voor aanzien	94%	≥94%	≥94%	≥94%	≥94%	≥94%

Programma Bestuur & Organisatie

Een doelmatig en rechtmatig bestuur en werkorganisatie zijn het uitgangspunt. Betrokken, gemotiveerde en gekwalificeerde medewerkers zijn essentieel voor het behalen van onze doelen. Ook zijn medewerkers onze ogen en oren, waardoor zij een zeer belangrijke spil in de uitvoering van ons werk zijn. Omgevingsgericht werken staat daarbij voorop.

Bestuur & Organisatie in cijfers	
Kantoorruimte	15.000 m ²
Steunpunten en magazijnen	9
ICT-systemen	325
Wagenpark (aantal auto's)	198
Grond in beheer	2.610 ha
Medewerkers	457

Strategisch beleid	Actualisatie
Communicatiebeleidsplan	2019
Personeelsbeleidsplan	2020
ICT en informatiestrategieplan	2020

Democratisch & rechtmatig

Het bestuur krijgt tijdig informatie en ondersteuning om zijn democratische taken goed uit te voeren. Het is geborgd dat de organisatie rechtmatig, wettig en getrouw werkt en besluiten neemt.

- Waterschap Scheldestromen blijft een zelfstandig waterschap.
- Het waterschap is een functionele democratie waarvan de geborgde zetels een onderdeel zijn van het waterschapsbestuur.
- Transparantie en verantwoording zijn leidende begrippen. We zijn transparant over kosten en prestaties en blijven onszelf verbeteren. Onder andere door tussentijdse monitoring en deelname aan bedrijfsvergelijkingen van de Unie van Waterschappen.

De algemene vergadering (AV) stelt het (strategische) beleid van het waterschap vast en ziet toe op de uitvoering hiervan. Om die rol goed te kunnen vervullen wordt de AV vroegtijdig betrokken bij de voorbereiding van strategische keuzes. Drie keer per jaar wordt de AV tussentijds geïnformeerd over de voortgang op strategische doelen, exploitatie en investeringen. Na afloop van het jaar legt het dagelijks bestuur verantwoording af met de jaarverslaggeving. Tevens nemen we deel aan alle bedrijfsvergelijkingen van de Unie van Waterschappen, die we gebruiken om extra inzicht te geven in het functioneren van ons waterschap, om van anderen te leren en onze werkprocessen te verbeteren.

We zijn een betrouwbare overheid die inwoners gelijk behandelt. We investeren in integriteitsbewustzijn en een werkomgeving waarin het veilig is om twijfels bespreekbaar te maken. Zowel ambtelijk als bestuurlijk besteden we jaarlijks aandacht aan integriteit.

Medewerkers

Onze medewerkers zijn tevreden, vitaal en breed inzetbaar op korte en lange termijn.

- We hebben specifiek aandacht voor de medewerkers van het waterschap. Zij zijn de ogen en oren van het waterschap en onze ambassadeurs. We zorgen goed voor hen en hebben een evenwichtig toekomstbestendig personeelsbeleid.

Scheldestromen is een aantrekkelijk werkgever waar medewerkers graag en met plezier voor werken. De ambitie is om dat minimaal zo te houden. Het welzijn en de (persoonlijke) ontwikkeling van onze medewerkers vinden we erg belangrijk. In het kader van de organisatieontwikkeling maken we een deel van de leidinggevendenden hier specifiek voor verantwoordelijk. We investeren in opleidingen, maar ook in een cultuur waarin medewerkers mogen leren van hun fouten. In 2021 kennen medewerkers hun ontwikkelpaden en is leidinggeven gericht op het inspireren van medewerkers. We vieren successen.

Juist omdat de medewerkers essentieel zijn, is aandacht voor cultuur, houding en gedrag van belang. Als onderdeel van de organisatieontwikkeling is daarom in 2019 gestart met het project 'cultuur in waterland'. In dit project worden onderwerpen als management development en persoonlijk leiderschap opgepakt. In 2020 wordt hier een vervolg aan gegeven.

Een personeelsbestand met voldoende vakbekwame medewerkers is essentieel voor uitvoeren van onze taken. Ons huidige vakbekwame personeelsbestand vergrijst, ongeveer een derde gaat binnen 10 jaar met pensioen. Tegelijkertijd wordt het vinden van goede nieuwe medewerkers lastiger door krapte op de arbeidsmarkt. Samenwerking met andere overheden, onderwijsinstellingen en kennisorganisaties is van belang om in Zeeland voldoende (technisch) personeel op te leiden en het waterschap te presenteren als een aantrekkelijk werkgever. Zie ook het overkoepelende thema Innovatie & Kennis. Om goed te anticiperen op toekomstige personeelsbehoeften wordt een strategisch personeelsplan opgesteld dat in 2021 in werking is.

Tot slot bereiden we ons voor op de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren, waarmee per 1 januari 2020 de rechtspositie van onze medewerkers verandert. We zorgen dat onze medewerkers op tijd weten waar ze aan toe zijn.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Medewerkertevredenheid en -betrokkenheid*	7,5**	7,5	-	7,5	-	7,5
Ziekteverzuim (%)	4,3%	≤4%	≤4%	≤4%	≤4%	≤4%

* Dit wordt om het jaar gemeten

** Uitkomst medewerkersonderzoek 2016

Belastingen & financiën

De stijging van de lastendruk blijft beperkt. We bewaken de belastinginkomsten en realiseren opbrengsten uit onze eigdommen.

- De lastendruk mag met niet meer dan 1% tot 2% per jaar stijgen, exclusief inflatie. Behalve in 2022 i.v.m. afschaffing precariobelasting
- De inzet blijft een evenwichtige ontwikkeling van het belastingtarief tussen de categorieën.
- De voor- en nadelen van waterspoor zullen opnieuw onderzocht worden.
- De netto schuldquote moet gezond blijven: lager dan 250%.
- Extra dividend dat het waterschap ontvangt van de Nederlandse Waterschapsbank gebruiken we om toekomstige tegenvallers op te vangen en investeringen over te hevelen naar de exploitatie.

We hechten veel waarde aan betaalbare waterschapslasten, nu en in de toekomst. Voor de bestuursperiode betekent dit dat de lastendrukstijging beperkt blijft tot 1 tot 2% per jaar exclusief inflatie. Behalve in 2022, omdat in dat jaar de precariobelasting wordt afgeschaft en het waterschap inkomsten derft. In het kader van een rechtvaardige verdeling van de waterschapslasten worden de voor- en nadelen van het waterspoor opnieuw onderzocht. Het waterspoor is het heffen van waterschapsbelasting op basis van het waterverbruik.

We streven naar een weerstandsvermogen dat ruim voldoende is (waardering B). Dat betekent dat we genoeg algemene reserves hebben om risico's te kunnen opvangen. Ook moet de netto schuldquote gezond blijven: lager dan 250%. Dit is de schuld in verhouding tot de inkomsten van het waterschap. In de praktijk betekent dit dat de investeringen deze bestuursperiode verlaagd worden tot gemiddeld ongeveer € 30 miljoen netto per jaar. Voor de 5-jarige periode van 2019 tot en met 2023 bereiden we projecten voor tot een bedrag van € 165 miljoen. We sturen op een gemiddelde besteding van 5 keer €30 miljoen per jaar, zodat we in totaal € 150 miljoen aan projecten realiseren. We proberen door het verkrijgen van subsidies de projecten tegen lagere kosten uit te voeren (met het op pagina 27 beschreven risico). Om binnen het financieel kader te blijven zijn keuzes gemaakt om diverse investeringen niet of later uit te voeren. De impact daarvan op onze doelstellingen is in deze strategienota verwerkt, wat vooral tot uitdrukking komt in het programma watersystemen.

Projecten

Bij de uitvoering van investeringen werken we volgens professionele projectmanagement-methoden en zijn we deskundig opdrachtgever en (intern) opdrachtnemer. We streven er uiteraard naar om de geplande investeringen binnen de tijdsplanning (conform het kredietvoorstel) en het budget (het door de AV verleende krediet) te realiseren. Wanneer door omstandigheden respectievelijk meer

dan 6 maanden of 10% van het krediet wordt afgeweken, dan wordt een nieuwe planning of financiële prognose ter goedkeuring aan de AV voorgelegd.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Investeringen gerealiseerd binnen:						
- het oorspronkelijk verleende krediet (+ max 10%)	-	90%	90%	90%	90%	90%
- de oorspronkelijke planning (+ max 6 maanden)	-	90%	90%	90%	90%	90%

Dienstverlening & draagvlak

Onze dienstverlening is op tijd en goed. We houden proactief rekening met belangen van anderen. Er is draagvlak voor de uitvoering van onze taken, het heffen van belasting en het bestaan van het waterschap.

- We hechten veel waarde aan een goede relatie met inwoners en bedrijven. We informeren en betrekken hen in een vroeg stadium.
- In onze dienstverlening voldoen we aan de servicenormen van de Unie van Waterschappen.
- Het huidige kwijtscheldingsbeleid zetten we voort.
- We blijven streven naar duidelijke en eenvoudige regelgeving.

Het belang van het waterschap(swerk) is op relevante momenten duidelijk en herkenbaar voor de Zeeuwse burger en andere belanghebbenden. Zij zijn zich ervan bewust dat (water)veiligheid, schoon en voldoende water niet vanzelfsprekend zijn. Alle waterschappers en bestuurders hebben bij de uitvoering van hun eigen werk invloed op het imago van het waterschap. We faciliteren hen in hun communicatieve rol.

Nieuwe thema's, zoals klimaatadaptatie, vragen meer dan alleen draagvlak van burgers en bedrijven. Steeds vaker spelen zij zelf een belangrijke rol in de oplossingen. We betrekken hen tijdig bij plannen en stimuleren hen om zelf, of samen met ons, verantwoordelijkheid te nemen. In lijn met de Omgevingswet (zie het overkoepelende thema leefomgeving), blijven we streven naar regelgeving die zo duidelijk en eenvoudig mogelijk is. We denken in mogelijkheden. Waar dat kan gebruiken we algemene regels in plaats van vergunningen.

Wanneer burgers en bedrijven contact met ons hebben, helpen we hen in één keer goed en op tijd. Daarbij zijn we toegankelijk en communiceren we duidelijk. Dit meten en verbeteren we op basis van een tevredenheidsonderzoek. Voor de snelheid van onze dienstverlening voldoen we aan de landelijke servicenormen van de Unie van Waterschappen. Deze servicenormen hebben we vertaald in onze eigen servicegarantie.

Dezelfde goede dienstverlening verwachten we van de partners waarmee we samenwerken, of die werk voor ons uitvoeren. Zo hebben we aandacht voor het op tijd en goed afhandelen van verzoeken voor kwijtschelding van onze waterschapsbelastingen. Dat gebeurt door Sabewa Zeeland. Het huidige kwijtscheldingsbeleid zetten we voort.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tevredenheid over het klantcontact	6,3	6,3	6,3	6,5	6,5	7,0
Vergunningaanvragen en bezwaren afgehandeld binnen de wettelijke termijn (%)	98%	98%	98%	98%	98%	98%

Faciliteiten

De werkomgeving, ICT-systemen en informatie ondersteunen medewerkers om hun werk goed uit te voeren. De veiligheid hiervan is op orde.

Digitale werkomgeving

- Digitalisering en informatie blijven we ontwikkelen om het werk goed uit te voeren. We volgen in beginsel landelijke standaarden en systemen.
- We voldoen aan de wettelijke eisen voor informatieveiligheid, archivering en privacy. Focus op waar de risico's het grootst zijn.

In 2023 voldoet onze digitalisering aan de Baseline Basis op orde van de Unie van Waterschappen. We voldoen hiermee aan de maatschappelijke verwachtingen van een moderne overheid. De kwaliteit van onze gegevens en digitale voorzieningen is op peil. Inwoners en bedrijven hebben digitaal toegang tot de informatie die zij nodig hebben. We gebruiken daarvoor in principe de kanalen en standaarden die andere overheden ook gebruiken. We stellen in 2019 een ICT- en informatiestrategie op om bij te dragen aan het realiseren van de doelstellingen van de organisatie en de behoeften van onze medewerkers.

Scheldestromen streeft er naar om ook de informatiebeveiliging aantoonbaar op orde te hebben, met focus op de organisatieonderdelen en processen waar de risico's het grootst zijn. Dit doen we door onze netwerk omgeving en procedures in te richten volgens de richtlijnen van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (Baseline informatieveiligheid Overheid, BIO). Dat realiseren we uiterlijk in 2023. Ook stimuleren we bij medewerkers en bestuurders het bewustzijn van informatieveiligheid.

In 2020 worden plannen opgesteld om in 2023 te voldoen aan de Baseline Basis op orde en de Baseline informatieveiligheid Overheid. Belangrijk daarbij is dat risico's in beeld worden gebracht en dat het eigenaarschap van bedrijfsmiddelen (assets) wordt belegd en geborgd in de processen. Voor de uitvoering van de plannen zullen aanvullende financiële middelen beschikbaar moeten worden gesteld.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Digitalisering voldoet aan de Baseline Basis op Orde (%)	-	10%	20%	40%	60%	90%-100%
Baseline informatieveiligheid Overheid geïmplementeerd (%)	-	10%	20%	40%	60%	90%-100%
Medewerkertevredenheid over digitale werkomgeving**	7,4	-	7,5	-	7,5	-

* Dit wordt om het jaar gemeten

Fysieke werkomgeving

- We onderzoeken wat de kosten en baten zijn van het aanhouden van twee hoofdkantoren.

We bieden medewerkers een veilige en prettige fysieke werkomgeving voor het uitvoeren van hun werkzaamheden. Op kantoor, steunpunten, rioolwaterzuiveringen, maar ook in dienstauto's, tractoren en ander materieel. Daarbij hebben we oog voor de gezondheid van onze medewerkers op korte en lange termijn. Op onze werkvloer doen zich geen ongevallen voor die leiden tot verzuim. De voor- en nadelen (onder andere financieel) van het aanhouden van twee hoofdkantoren brengen we in beeld.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Medewerkertevredenheid over fysieke werkomgeving*	7,1	-	7,5	-	7,5	-
Ongevallen met verzuim	0	0	0	0	0	0

* Dit wordt om het jaar gemeten

Overkoepelende thema's

De vier kerntaken waterkeringen, afvalwaterketen, waterbeheer en wegen staan niet ter discussie. Bij het uitvoeren van deze taken dragen we samen met anderen bij aan een leefbaar en duurzaam Zeeland. Nu en in de toekomst.

- Samenwerking met andere partijen is nodig om de toekomstige opgaven op het terrein van klimaat, duurzame energie, circulaire economie, innovatie en leefomgeving (incl. biodiversiteit) te realiseren. De inzet is om win-winsituaties te creëren.
- Het waterschap probeert altijd projecten en werkzaamheden op een slimme manier te koppelen. Eventueel samen met andere partners, zodat er een kostenvoordeel of overlastvermindering ontstaat.
- Extra activiteiten en projecten kunnen pas worden uitgevoerd wanneer de businesscase financieel positief is en niet ten koste gaat van de (inzet voor) kerntaken.

De thema's klimaatadaptatie, duurzame energie & circulaire economie, innovatie & kennis en leefomgeving zijn van toepassing op alle programma's. Onze ambitie om integraal te werken (zie onze visie op de ambtelijke organisatie) betekent dat we hier voor de hele organisatie invulling aan geven en deze thema's onderdeel maken van ons dagelijks werk. Voor een deel betekent dit een toevoeging aan ons huidige werk. Waar nodig stellen we beleid op om de doelen, benodigde middelen en verdere invulling te bepalen.

Klimaatadaptatie

- Aanpassen aan een veranderend klimaat zit op basis van wettelijke normen verweven in onze kerntaken. Daar ligt onze prioriteit. Waar het zowel onze taken als die van andere overheden raakt, werken we samen aan het klimaatbestendig maken van Zeeland.
- Het waterschap gaat bij de klimaatopgaven uit van informatie uit de klimaatstudies van het KNMI die vertaald worden naar (wettelijke) normstelling.
- We ontwikkelen stimuleringsbeleid om kleine betaalbare initiatieven breder bij bewoners en bedrijven onder de aandacht te brengen. We hechten hierbij sterk aan burgerparticipatie.

We kunnen er niet omheen. Ons klimaat verandert. Wel kunnen we ons gebied en handelswijze daarop aanpassen zodat hitte, extreme droogte, fikse buien en een stijgende zeespiegel niet direct bedreigend zijn. Veel daarvan is verweven in onze primaire taken, waar dit onderdeel is van wettelijke normen, bestuurlijke afspraken en onze eigen doelstellingen. Bijvoorbeeld voor waterveiligheid, wateroverlast en zoetwater. Onze leefomgeving klimaatbestendig maken kunnen we echter niet alleen; daarvoor hebben we onze inwoners, ondernemers en medeoverheden hard nodig. We leveren graag onze inbreng voor de gezamenlijke adaptatiestrategie die de provincie Zeeland in 2020 met inwoners en partners wil opstellen.

In 2019 stellen we eerst een waterschap brede strategie op voor de wijze waarop wij ons positioneren, prioriteiten stellen, samenwerken en communiceren inzake klimaatadaptatie. Ook brengen we de consequenties van strategische keuzes op inzet van tijd en geld in beeld. We maken daarin onderscheid tussen thema's waarbij we als waterschap een eigen, gedeelde en geen eigen verantwoordelijkheid hebben. We geven daarin prioriteit aan de opgaven waarvoor we als waterschap volledig verantwoordelijk zijn. Bijvoorbeeld op het gebied van waterveiligheid.

We zijn een betrouwbare partner voor de thema's waarvoor we een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben met andere overheden, bedrijven en/of inwoners. We nemen het niet over, maar doen het samen vanuit een gezamenlijk belang. De participatie van inwoners en bedrijven vinden we daarbij erg belangrijk. We stimuleren hen om kleine initiatieven te nemen die gezamenlijk een groot effect kunnen hebben.

Voor de thema's waarvoor we zelf geen verantwoordelijkheid hebben, zijn we adviseur. Op basis van onze kennis als waterautoriteit kunnen we onze partners ondersteunen. Maar alleen als de benodigde inzet voor onze eigen en gezamenlijke opgaven dat toelaat.

Duurzame energie en circulaire economie

- In 2025 is Scheldestromen 100% energieneutraal. Daarvoor werken we samen met derden en zoeken we naar oplossingen met een financieel positieve business case.

- We geven op een verantwoorde wijze ruimte voor de energietransitie in Zeeland, onder andere door participatie in de Zeeuwse Regionale Energiestrategie (RES)
- In 2050 is het waterschap 100% circulair. In de periode tot en met 2030 streven we naar halvering van ons grondstoffenverbruik en het terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater.
- In samenwerking ontwikkelen we circulaire oplossingen voor onze kerntaken. Onze bijdrage richten we op de opstart- en onderzoeksfase van nieuwe oplossingen.
- We werken samen met andere overheden om wettelijke beperkingen voor nuttig hergebruik van onze reststoffen op te heffen.
- We volgen nieuwe en duurzame technieken, terugverdienen binnen de levensduur is een voorwaarde voor toepassing.

Duurzame energie

We streven ernaar om in 2025 100% energieneutraal te zijn door energiebesparing en de opwekking van duurzame energie (door onszelf en door derden). We onderzoeken de kansen voor het opwekken van duurzame energie op onze dijken, watersystemen en wegen. Dat doen we samen met onze partners in het Zeeuwse Energieakkoord en andere belanghebbenden. We bieden anderen kansen om op onze terreinen of met onze restproducten duurzame energie op te wekken. Bij een financieel positieve business case investeren we ook zelf in het opwekken van energie. Randvoorwaarden zijn maatschappelijk draagvlak, een goede landschappelijke en ecologische inpassing en betaalbaarheid. Een goede uitvoering van onze kerntaken blijft centraal staan. Waar mogelijk streven we naar oplossingen die ook positief bijdragen aan een van onze andere doelstellingen. Daarnaast zetten we de komende jaren in op een verlaging van ons energieverbruik en daarmee onze CO₂-uitstoot in onze kantoren, zuiveringsinstallaties en gemalen en nemen daarbij het wagen- en machinepark mee. We werken nog uit hoe we de voortgang op onze ambitie om energieneutraal te worden goed gaan monitoren. Tot die tijd blijven we de onderstaande prestatie-indicatoren gebruiken voor het opwekken van duurzame energie en het efficiënt omgaan met energie.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Eigen energieopwekking binnen het gehele waterschap t.o.v. het totale energieverbruik (%)	38%	39%	40%	41%	42%	43%
Verbetering energie-efficiëntie binnen het hele waterschap t.o.v. 2005 (% cumulatief)	34%	36%	38%	40%	42%	44%

Circulaire economie

Het waterschap wil, waar mogelijk, bijdragen aan de circulaire economie en streeft ernaar om in 2050 volledig circulair te zijn. Voor 2021 stellen we acties op (inclusief inzicht in benodigde middelen) en maken we de doelstellingen meetbaar. In een circulaire economie worden producten en diensten zo ontworpen dat geen eindige grondstoffen worden uitgeput en waarin reststoffen volledig opnieuw worden ingezet. Kernbegrippen zijn vermindering, hergebruik en het gebruik van alternatieve duurzame grondstoffen. Zo laten we vanaf 2023 circulariteit en CO₂ reductie meewegen bij alle aanbestedingen waar dat relevant is. Dit is een eerste stap richting het op termijn volledig circulair inkopen. Ook zetten we in op het terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater en het beperken van chemicaliëngebruik bij het zuiveren van afvalwater. We werken samen met andere overheden, kennisinstellingen en bedrijven om nieuwe circulaire oplossingen voor onze taken te ontwikkelen. Soms staan wettelijke beperkingen nuttig hergebruik van onze reststoffen nog in de weg, we werken samen met andere overheden om die beperkingen op te heffen en zo nieuwe kansen te creëren.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Circulair is een gunningscriterium in aanbestedingen (%)	0%	0%	5%	15%	65%	100%

Leefomgeving

- In ons werk hebben we aandacht voor meekoppelkansen om biodiversiteit in stand te houden en zo mogelijk naar een hoger niveau te tillen. We zoeken verbinding met maatregelen voor

klimaatadaptatie, duurzame energie en circulaire economie. Hierbij nemen we onze verantwoordelijkheid, maar bekijken ook de mogelijkheden voor cofinanciering.

- We blijven het vastgestelde beleid voor biodiversiteit uitvoeren.
- Aandacht voor cultuurhistorische elementen in ons landschap is belangrijk. Hiervoor werken we samen met andere partijen. We stellen beleid voor cultuurhistorie op.
- We zijn tegen ontpoldering als landinwaartse oplossing voor natuurherstel.
- We staan open voor initiatieven van derden, waarbij het kostenveroorzakingsprincipe ons uitgangspunt is.
- In 2021 hebben we de basis op orde om te voldoen aan de Omgevingswet. We zorgen ervoor dat de waterbelangen goed geborgd worden in plannen van derden.

Bij veel dagelijkse werkzaamheden en projecten heeft Scheldestromen invloed op de leefomgeving in Zeeland. Denk hierbij aan het landschap, natuur, cultuurhistorie en mogelijkheden voor recreatie. Onze medewerkers hebben daar dagelijks aandacht voor en werken actief samen met andere partijen. We zoeken naar mogelijkheden om eenvoudig en betaalbaar een extra bijdrage aan onze omgeving te leveren. Bijvoorbeeld door werkzaamheden anders aan te pakken. Of door maatregelen voor klimaatadaptatie, duurzame energie en circulaire economie te benutten om ook een impuls te geven aan biodiversiteit. We promoten dat bij ontwikkelingen en het uitvoeren van werkzaamheden meekoppelkansen worden benut om de biodiversiteit te verbeteren. We blijven de Visie Biodiversiteit 2018 uitvoeren. Waar nodig, bijvoorbeeld voor cultuurhistorie, stellen we waterschap breed beleid op.

Als ons werk ingrijpt in de omgeving informeren we belanghebbenden al in een vroeg stadium en betrekken we hen waar mogelijk. We staan open voor (recreatieve) initiatieven van derden die een bijdrage leveren aan de omgeving. Uiteraard zolang dit niet ten koste gaat van de uitvoering van onze taken. De initiatiefnemer staat zelf aan de lat voor de financiering.

De Omgevingswet gaat invloed hebben op hoe we met onze omgeving omgaan. De wet treedt naar verwachting in werking op 1 januari 2021. We zorgen dat we dan tenminste de basis hiervoor op orde hebben. Inwoners en bedrijven krijgen één loket voor de vergunningen die zij nu nog bij verschillende overheden moeten aanvragen. Er komen minder en eenvoudigere regels en een overheid die meer denkt in mogelijkheden. Om dit mogelijk te maken werken we met de Zeeuwse overheden aan goede onderlinge samenwerking en informatievoorziening. Van onze medewerkers vraagt de wet meer externe samenwerking om de belangen van onze taken veilig te stellen (onderdeel van de ontwikkeling van omgevingsgericht werken). Om de belangen van onze taken goed te borgen, leveren we graag onze inbreng voor de omgevingsvisies van de provincie (gereguleerd in 2021) en gemeenten.

Innovatie & kennis

- Het waterschap past innovatieve methoden en technieken toe bij de uitvoering van de kerntaken. We pakken innovatie gestructureerd aan en ontwikkelen daarvoor innovatiebeleid.
- We ontwikkelen een kennisstrategie voor het gestructureerd opdoen, behouden en toegankelijk maken van kennis.
- We dragen samen met (Zeeuwse) onderwijsinstellingen bij aan het ontwikkelen van relevante kennis en kundige medewerkers.

Onder meer klimaatverandering, digitalisering en de krappe arbeidsmarkt vragen om innovatieve oplossingen. Door te innoveren kunnen we onze taken beter, slimmer of goedkoper uitvoeren. Al vraagt het in eerste instantie een investering in tijd of geld. Dit vraagt een gestructureerde aanpak en een organisatiecultuur die bijdraagt aan innovatie, wat samen gaat met een strategie voor het opdoen, behouden en toegankelijk maken van kennis. We starten daarom met het opstellen van innovatiebeleid en een kennisstrategie, beide ronden we in 2020 af. Bij het opstellen en uitvoeren hiervan zoeken we samenwerking met kennisinstellingen, andere overheden en het bedrijfsleven.

Door innovaties en nieuwe opgaven verandert de aard van ons werk. Het is van belang dat onze huidige en toekomstige medewerkers daar nu al voor worden opgeleid. Samen met de Zeeuwse overheden en onderwijsinstellingen dragen we hier aan bij. We delen onze kennis en bieden studenten stageplaatsen en interessante onderzoeksopdrachten.

Crisisbeheersing

- We hebben een professionele crisisorganisatie die voorbereid is op haar taak en we zijn volwaardig crisispartner in de regio.

Mocht zich een crisis voor één van onze taken voordoen, dan reageren we snel en adequaat om de gevolgen te beperken. We hebben één crisisorganisatie voor al onze taken. In 2019 ronden we de basis hiervoor af, waarbij informatie tijdens een crisis goed beschikbaar is binnen Scheldestromen én voor onze crisispartners. Daarna ontwikkelen we door om goed toegerust te zijn en te blijven voor onze taak als volwaardig crisispartner in de regio. We passen daarbij de richtlijnen uit het Crisiskompas van de Unie van Waterschappen toe en werken samen met onze partners in de Veiligheidsregio Zeeland én de andere waterschappen in West-Nederland.

Prestatie-indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Crisoefeningen uitgevoerd en geëvalueerd	1	1	1	1	1	1

Financiële paragraaf

In het waterschapprogramma 2019-2023 zijn de volgende financiële randvoorwaarden opgenomen:

- de lastendruk mag met niet meer dan 1% tot 2% per jaar stijgen, exclusief inflatie. Behalve in 2022 in verband met de afschaffing van de precariobelasting;
- de netto schuldquote moet gezond blijven: lager dan 250%;
- extra dividend van de Nederlandse Waterschapsbank gebruiken om toekomstige tegenvallers op te vangen en investeringen over te hevelen naar de exploitatie.

De gehanteerde uitgangspunten voor de financiële doorrekening zijn hieronder opgenomen, deze zullen de basis vormen voor de op te stellen begroting 2020 en meerjarenraming t/m 2023.

Financiële uitgangspunten / kader begroting 2020 en meerjarenraming

Externe kosten:

- de kosten zijn geactualiseerd, aan autonome stijgingen is een bedrag van € 1,3 miljoen opgenomen (grotendeels autonome stijgingen van o.a. energie, contributies, licenties);
- voor het jaar 2020 is gerekend met 2,5% inflatie op basis van CPI index (juni 2019 2,7%);
- voor 2021-2023 is eveneens 2,5% inflatie aangehouden, dit percentage kan worden herzien op basis van actuele inflatiecijfers.

Externe opbrengsten:

- de wegenuitkering is gekoppeld aan de 2,5% inflatie;
- precariobelasting is tot en met 2021 opgenomen, afschaffing in 2022;
- dividenuitkering 2020: € 1,8 / 2021: € 2,3 / 2022 € 2,5 / 2023 € 3 miljoen.

Personeelslasten:

- de basis is de formatie begroting 2019;
- verhoging met 5 f.t.e. voor programma waterkeringen (zorgplicht);
- stijging 2020-2023: 3,75% per jaar voor de gevolgen van een nieuwe cao per 1-1-2020, autonome stijgingen pensioenpremie/sociale lasten en beoordelen en belonen (voor 2020 is dit 0,8% hoger ivm de gevolgen van de huidige cao verhoging per 1-4-2019).

Afschrijvingen:

- gebaseerd op de huidige activa;
- vanaf 2020 jaarlijks verhoogd met een investeringsniveau van € 30 miljoen;
- voor nieuwe investeringen wordt een gemiddelde afschrijvingstermijn gehanteerd van: waterkeringen 30 jaar, watersystemen 20 jaar, wegen 24 jaar, afvalwaterketen 20 jaar en bestuur en organisatie 10 jaar.

Rentekosten:

- op basis van huidige lening portefeuille;
- nieuwe geldleningen: 2020 rente 1,5%, vanaf 2021 rente 2%.

Reserves:

- Onttrekking algemene- en egalisatiereserves 2020-2023: 2020 € 1,5 en in 2021 € 0,4 miljoen.

Gevolgen lastendruk:

- Voor de periode 2020-2023 resulteert dit in een lastendrukstijging van maximaal 4,5% per jaar. Voor het jaar 2022 is dit 6,6% in verband met het afschaffen van de precariobelasting.

Om in de toekomst de gewenste schuldquote te realiseren is het investeringsniveau teruggebracht naar € 30 miljoen per jaar. De schuldquote is de verhouding tussen de totale schulden van het waterschap (grotendeels vaste geldleningen) en de opbrengsten. Voor de opbrengsten is rekening gehouden met de belastingopbrengst, de wegenuitkering, precario (tot en met 2021) en dividend. De schuldquote blijft op basis van de gehanteerde uitgangspunten in deze strategienota onder de 250%.

De dividenuitkering is gebaseerd op een voorzichtige raming die oploopt tot € 3 miljoen in 2023. De verwachting is dat de uitkering eerder zal stijgen, besluitvorming hierover vindt jaarlijks binnen de Nederlandse Waterschapsbank plaats bij de bestemming van het resultaat. Hogere uitkeringen kunnen worden ingezet om tegenvallers in de exploitatie op te vangen en onderhoudsmatige investeringen over te hevelen naar de exploitatie, hetgeen een gunstig effect heeft op de schuldpositie.

Risicoparagraaf

In dit onderdeel zijn de risico's inclusief beheersmaatregelen opgenomen die binnen de verschillende programma's of de overkoepelende thema's worden onderkend. Voor de onderverdeling van de risico's is gekozen voor de volgende benadering:

- er is sprake van autonome ontwikkelingen of van bestuurlijke keuzes;
- het risico valt binnen de bestuursperiode (2019 - 2023) of buiten de bestuursperiode (2024 en verder);
- een onderdeel overig.

Autonome ontwikkelingen binnen de bestuursperiode (2019 - 2023)

De integraliteit die nodig is voor het beperken van overlast door extreme droogte verhoogt de complexiteit en de kosten. Daarnaast vereist de integraliteit een andere werkwijze. Voor de korte termijn is er sprake van operationele inzet om overlast door droogte te voorkomen. Dit kan leiden tot extra onderzoekskosten. Op de lange termijn wordt dit onderwerp opgepakt als onderdeel van waterschapsbeheerplan 2022-2027.

Autonome ontwikkelingen buiten de bestuursperiode (2024 en verder)

De kosten van de Hoogwaterbescherming voor Nederland zijn voor de lange termijn een risico. In 2021 zal het KNMI nieuwe klimaatscenario's presenteren op basis waarvan ook nieuwe voorspellingen kunnen worden gedaan over de verwachte zeespiegelstijging. De mogelijke effecten voor normstelling en de kosten van de versterking van de waterkeringen zullen daaruit volgen. Via de Unie van Waterschappen en vanuit de gebiedsoverleggen nemen we actief deel in het Deltaprogramma. De (toekomstige) financiering van de waterveiligheidsopgave maakt hier deel van uit.

In de praktijk is een landelijke trend waar te nemen waarbij sprake is van stijgende kosten van de kust- en dijkversterkingen die nodig zijn om te voldoen aan de wettelijke norm. Afhankelijk van de invloed van deze ontwikkeling op de programmering kan de druk op de solidariteitsbijdrage, het 10% eigen aandeel en de beschikbare ruimte binnen het investeringsvolume voor andere programma's toenemen. We starten tijdig landelijk overleg op als er signalen zijn dat de toekomstige kosten van de waterveiligheidsopgave leiden tot een onevenredige lastenverzwaring voor de Zeeuw. Bij de uitvoering van kust- en dijkversterking onderzoeken we verschillende scenario's om de meest haalbare en betaalbare oplossing te bepalen.

Eind 2018 is de financieringsregeling waarbij de kosten van de vooroeverbestortingen voor 100 procent voor rekening van het Rijk komen vervallen. De nog lopende uitvoeringsmaatregelen zijn nog wel voor rekening van het Rijk en ook is een afkoopsom ontvangen voor de restopgave die nog uitgevoerd moet worden. Hiermee is de financiering van de vooroeverbestortingen die in deze bestuursperiode worden uitgevoerd geregeld. De nieuwe beheerafspraken met Rijkswaterstaat en de toekomstige financiering van nieuwe onderhouds- en versterkingsmaatregelen zijn nog onderwerp van discussie en daarmee een financieel risico voor het waterschap. Op regionaal en landelijk niveau vindt overleg plaats over het nieuwe financieringskader voor vooroeverbestortingen als onderdeel van de waterveiligheidsopgave. Ook het HWBP is hierin betrokken.

Bestuurlijke keuzes binnen de bestuursperiode (2019 - 2023)

In het Waterbeheerplan 2016 - 2021 hebben we afspraken gemaakt over de realisatie van doelen. Deze realisatie is een knelpunt doordat het nog onduidelijk is of het huidige maatregelenpakket voldoende is voor een goede waterkwaliteit in onze overwegend brakke watersystemen en er onvoldoende capaciteit beschikbaar is om de maatregelen tijdig te realiseren. Gevolg is dat provinciaal en landelijk een probleem ontstaat dat we niet voldoende inzet plegen op het behalen van de waterkwaliteitsdoelen. In de procesgang is het belangrijk om aan te sluiten op de uitgangspunten en mogelijkheden die KRW biedt rond het behalen van de waterkwaliteitsdoelen (bijvoorbeeld voortschrijdend inzicht kan meegenomen worden op basis van inhoudelijke argumenten, niet op basis van kostenbesparingen). Hierbij moeten we partijen (bijvoorbeeld de Provincie) ambtelijk en bestuurlijk zo goed mogelijk en in zo vroeg mogelijk stadium meenemen in het proces en de proceskeuzes om draagvlak te creëren. Daarbij zal inhoudelijk zorg worden gedragen voor een scherpe onderbouwing richting het nieuwe waterschapsbeheerplan 2022 - 2027.

De keuze om rond het beperken van wateroverlast gebruik te maken van normaanpassing als strategie, kan mogelijk problemen opleveren qua draagvlak bij provincie en inwoners. Belangrijk is om binnen de afspraken en uitgangspunten te manoeuvreren. Hierbij wordt ingestoken op een goede onderbouwing van de normaanpassing voor de besluitvorming via het opstellen van scenario's en business cases. Het informeren en meenemen van relevante partijen is belangrijk voor het krijgen van voldoende draagvlak.

Op een aantal terreinen is er sprake van achterstallig onderhoud. Hierbij kan gedacht worden aan de staat van de bruggen en duikers in onze wegen, baggeren en het groot onderhoud van de rwzi's. De komende periode brengen we het achterstallig onderhoud verder in beeld. Waar nodig treffen we met behulp van assetmanagement maatregelen. Dit kan extra investeringen vragen waar op dit moment geen middelen voor beschikbaar zijn.

De vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) keten brengen we voor al onze primaire taken op orde volgens de landelijke criteria. Dit vraagt aanpassing van de organisatie (onderdeel van de organisatieontwikkeling) en het op orde brengen van de personele capaciteit. Hierbij dienen er keuzes te worden gemaakt in termen van het aanpassen van werkwijzen (volgens landelijke criteria), aanpassen van het ambitieniveau en/of aanpassen van de benodigde middelen.

In de praktijk blijkt dat er een aanzienlijke inzet moet worden gepleegd om subsidies te verwerven. Dit vereist een organisatiebrede visie en strategie op de inzet voor subsidieverwerving, de daarbij benodigde middelen en competenties en implementatie. Hierbij is een belangrijk aandachtspunt om stil te staan bij het feit dat er sprake is van een bepaalde mate van onzekerheid bij het aanvragen en definitief verkrijgen van subsidies. Uiteraard wordt getracht subsidies binnen te halen, maar onzekerheid is een element wat hiermee samenhangt.

Voor de uitvoering van het beleid met betrekking tot cultuurhistorie zijn op dit moment geen financiële middelen beschikbaar. In het beleid zal de ambitie bepaald moet worden, inclusief de consequenties qua middelen.

Bestuurlijke keuzes buiten de bestuursperiode (2024 en verder)

Het uitvoering geven aan de projecten voor de waterveiligheidsopgave (Projectorganisatie Waterveiligheid) leidt op termijn tot een extra vraag naar personele capaciteit. Aan de hand van de uitkomsten van de wettelijke beoordeling van de waterkeringen zal een nieuwe opgave ontstaan voor versterkingsprojecten. Aan de hand van deze opgave zullen de gevolgen voor de benodigde personele capaciteit voor de projectrealisatie in beeld worden gebracht, waarbij geldt dat de kosten hiervan voor het merendeel voor subsidie vanuit het HWBP in aanmerking komen.

Voor de aanpassingen die mogelijk noodzakelijk zijn om de regionale keringen te laten voldoen aan de nieuwe normen zijn op dit moment geen financiële middelen beschikbaar.

Overig

We maken als organisatie een ontwikkeling door van taakgericht naar procesgericht, waarbij de integrale resultaten en de omgeving centraal komen te staan. Daarvoor gaan we de komende jaren anders werken, denken en doen. Momenteel worden de huidige processen verbeterd en worden nieuwe rollen gedefinieerd. Vanaf 2020 gaan we in de nieuwe processen werken en worden de nieuwe rollen ingevuld. Dit betekent dat een aantal medewerkers binnen de organisatie andere werkzaamheden gaan verrichten. Een (tijdelijk) risico is dat er nieuwe en/of aanvullende kennis en ervaring noodzakelijk is, die (nog) niet direct beschikbaar zal zijn.

Extra dividend van de Nederlandse Waterschapsbank kan tot een bedrag van € 3 miljoen (maximaal opgenomen dividenduitkering in 2023) ingezet worden voor de opvang van incidentele kosten die gemoeid zijn met de in dit onderdeel genoemde risico's. Een "structureel" extra dividend boven de € 3 miljoen kan ingezet worden voor structurele maatregelen.